

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 27 mei 2025

Betreft Verzoek reactie Deens EU-voorzitterschap, de Nederlandse inzet en de
Grøn Trepert (het Deense Landbouwakkoord)

Geachte Voorzitter,

Met deze brief reageer ik op het verzoek van de vaste commissie voor Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur om een reactie op het EU-voorzitterschap van Denemarken, de Nederlandse inzet tijdens dit voorzitterschap en een reactie op de Grøn Trepert (het Deense Landbouwakkoord) (kenmerk verzoek: 2025Z09487/2025D23016).

EU-voorzitterschap van Denemarken

Denemarken is van 1 juli tot en met 31 december van dit jaar voorzitter van de Raad van de Europese Unie (EU). Op dit moment heeft Denemarken het werkprogramma en de prioriteiten voor het aankomend EU-voorzitterschap nog niet gepresenteerd. Het inkomende voorzitterschap presenteert pas kort voorafgaand aan de start van het voorzitterschap het werkprogramma en de prioriteiten, zodat het lopende voorzitterschap in het uitvoeren van zijn prioriteiten niet wordt gehinderd. Daarom zal Denemarken zijn werkprogramma medio juni presenteren. Zoals gebruikelijk, zal ik mijn appreciatie van het werkprogramma van het EU-voorzitterschap met de Kamer in het verslag van de Landbouw- en Visserijraad delen. In dit geval in het verslag van juli a.s.

De Europese Commissie (hierna: Commissie) heeft voor de komende maanden verschillende wetgevende voorstellen aangekondigd, of heeft deze recent gepubliceerd. Deze voorstellen zullen daarmee voor een belangrijk deel de focus van het Deens EU-voorzitterschap bepalen. Een voorbeeld van deze voorstellen is het recent verschenen voorstel voor de vereenvoudiging van het huidige Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB), waarover de Kamer binnenkort via een BNC-fiche zal worden geïnformeerd. Daarnaast zijn er verschillende voorstellen die in de onderhandelingsfase zitten, zoals een voorstel voor het gebruik van Nieuwe Genomische Technieken (NGTs) in de plantveredeling, de wijzigingsvoorstellen voor marktvoorschriften en sectorale steunmaatregelen in de wijnsector en voor gearomatiseerde wijnproducten, en de gerichte wijziging van de gemeenschappelijke marktordening om de positie van de boer in de keten te verbeteren. De Kamer is ten aanzien van deze voorstellen over het kabinetsstandpunt geïnformeerd¹. Voorbeelden van andere voorstellen die

¹ BNC-fiche Verordening Nieuwe Genomische Technieken || Kamerstuk 22 112, nr. 3773

binnenkort zullen worden gepresenteerd, zijn de hervorming van het GLB en het Meerjarig Financieel Kader (MFK). Daarnaast heeft de Commissie via de Visie voor Landbouw en Voedsel verschillende voorstellen aangekondigd, waarover de Kamer reeds is geïnformeerd². Voor visserij vindt momenteel een evaluatie van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) plaats en wordt het jaarlijkse voorstel voor de vangstmogelijkheden verwacht. De Kamer wordt via de gebruikelijke processen over het kabinetsstandpunt ten aanzien van deze voorstellen geïnformeerd.

Het Deense Landbouwakkoord

Op 13 en 14 mei jl. bracht ik een werkbezoek aan Denemarken, waar ik met verschillende partijen onder meer over het Deense Landbouwakkoord heb gesproken. Onder leiding van minister Jeppe Bruus maakt het nieuwe ministerie van Groene Transitie een begin met de implementatie van het akkoord en de voorbereiding van de noodzakelijke wetgeving. Veel details moeten nog worden uitgewerkt.

Het Deense Landbouwakkoord, dat in november 2024 door een grote meerderheid van het Deense parlement werd bekrachtigd, omvat maatregelen om de broeikasgasuitstoot te verminderen, de natuur te versterken en de nitraatuitstoot op het grond- en kustwater te verkleinen. Grofweg bestaat het uit drie delen: een klimaatbelasting, het omzetten van landbouwgronden voor natuurherstel en een plan voor de reductie van de stikstofemissie.

Denemarken gaat werken met een belasting op de gemodelleerde uitstoot van broeikasgassen door vee. Dit betreft een heffing van € 16,- per ton CO₂-equivalent in 2030 dat zal oplopen tot € 40,- per ton CO₂-equivalent in 2035. De opbrengsten van de CO₂-heffing worden via innovatiesteun teruggegeven aan de landbouwsector. Deense boeren hebben de komende jaren de tijd om hun uitstoot te verlagen voordat de heffing in werking treedt. Dit kan bijvoorbeeld door technologische innovaties, voederadditieven of minder vee te houden, al is dit laatste geen doel op zich. Daarnaast komt er een fonds van € 5,8 miljard voor bosaanleg (250.000 ha), het vernatten van veengronden (140.000 ha) en strategische grondaankopen. Hieronder valt ook € 1,3 miljard voor een subsidieregeling voor het vergroten van koolstofvastlegging in landbouwbodems. Ongeveer 15% van het huidige totale Deense landbouwareaal zal worden omgezet in natuur en bos. In het akkoord is door de partijen gekozen voor een decentrale uitvoering.

In de basis lijkt Denemarken op Nederland - qua grondsoorten, qua uitdagingen en hoe de landbouw er min of meer uit ziet - maar er zijn ook belangrijke verschillen zoals cultuur en landbouwstructuur. Dit zorgt ervoor dat het Deense Landbouwakkoord niet meteen toepasbaar is in Nederland. De Deense landbouwsector is meer grondgebonden en grootschaliger. Een gemiddeld Deens melkveebedrijf telt 250 melkkoeien, wat twee keer zo veel is als in Nederland. Ook ligt de prijs van landbouwgrond in Denemarken een stuk lager. Ten slotte heeft de stikstofproblematiek in Denemarken met name betrekking op de

BNC-fiche Herziening verordeningen Gemeenschappelijk Marktordening Wijn || 22 112, nr. 4051

BNC-fiche Herziening Gemeenschappelijke Marktordening || Kamerstuk 22 112, nr. 3996

² BNC-fiche Mededeling Visie voor Landbouw en Voedsel || Kamerstuk 22 112, nr. 4016

waterkwaliteit, terwijl in Nederland ook de stikstofemissie naar de lucht een urgentie kwestie is.

Naast de verschillen kunnen we in het kader van ons klimaat- en stikstofbeleid wel leren van de Deense multi-stakeholderaanpak om de broeikasgas- en stikstofemissies te reduceren. Net als het Deense Landbouwakkoord zet dit (Nederlandse) kabinet ook in op doelsturing, waarbij boeren de vrijheid hebben om zelf keuzes te maken ten aanzien van te nemen maatregelen. Het kabinet kiest echter wel voor een aanpak die past bij de Nederlandse situatie en context van de stikstofopgave. Zoals aangegeven in de Contourenbrief bedrijfsspecifieke emissienormen stikstof en broeikasgassen, wordt in Nederland toegewerkt naar uiteindelijk afrekenbare normen voor stikstof- en broeikasgasemissies.³ Er zijn echter nog verschillende stappen te zetten en keuzes te maken ten aanzien van de eenheden, hoogtes en sturingswijze.

Ik vind het belangrijk dat boeren met hun vakmanschap aan de benodigde emissiereductie kunnen bijdragen. Betrouwbaarheid en langjarige duidelijkheid zijn daarbij cruciaal, zodat bedrijven haalbare investeringsplannen kunnen maken. Ook dat wordt door de Deense regering nagestreefd. Hiernaast speelt innovatie bij emissiereductie in relatie tot de klimaat- en natuuropgave een belangrijke rol. De Denen zetten onder andere in op meer gebruik van biogas, maar kijken ook naar beheersmaatregelen en technologische innovaties. Innovatiesamenwerking tussen Nederland en Denemarken kan beide landen verder helpen. Eind juni 2025 vindt er daarom een innovatiemissie naar Kopenhagen plaats die gericht is op klimaat, verduurzaming en digitalisering in de veehouderij. Een ander voorbeeld dat ook tijdens mijn bezoek aan Denemarken aan bod kwam, is de goede innovatiesamenwerking tussen Wageningen University & Research, en de Universiteit van Aarhus.

Kortom, Nederland en Denemarken staan voor veel vergelijkbare uitdagingen en het land is een partner om samen mee op te trekken, ook als het gaat om onze inzet in Brussel. Belangrijk is meer ruimte te creëren voor het vakmanschap van boeren om oplossingen voor problemen te vinden. Elk land, elke regio, heeft eigen specifieke uitdagingen. We zullen de uitwerking van het Deense Landbouwakkoord verder op de voet volgen.

Hoogachtend,

Femke Marije Wiersma
Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

³ Brief Problematiek rondom stikstof en PFAS || Kamerstuk 35 334, nr. 331